

NORGES HØYESTERETT

Den 13. oktober 2006 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2006-01752-A, (sak nr. 2006/1205), straffesak, anke,

A

(advokat Jan Tollefsen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Jogeir Nogva)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Endresen**: Saken gjelder spørsmål om statsadvokatens adgang til innenfor ankefristen å påanke dom etter at denne er godtatt av kompetent påtalemyndighet i politiet.
- (2) Den 25. mai 2005 ble A satt under tiltale for overtredelse av straffeloven § 228 første ledd og straffeloven § 390 a. Tiltalen knyttet seg til adferd overfor den tiltaltes ektefelle. Det ble i saken fremmet krav om erstatning og oppreisning.
- (3) Sogn tingrett avsa den 13. oktober 2005 dom med slik domsslutning:
 - ”1. A, fødd 0.0.1972, vert frifunnen.
 2. A vert frifunnen for krav om erstatning og oppreisning.”
- (4) Tingretten la til grunn at A ved to anledninger hadde legemsfornærmet ektefellen. Han ble likevel frifunnet som følge av provokasjon, jf. straffeloven § 228 tredje ledd. Dommen ble avsagt under dissens, idet rettens formann stemte for fellelse.
- (5) Den frifinnende dommen ble godtatt av den politiadvokaten som hadde det påtalemessige ansvar for saken og var kompetent til å godta dommen. Godkjennelsen ble gitt i påtegning på dommen den 25. oktober 2005. Tiltalte hadde da allerede vedtatt dommen.

- (6) Dommen og godkjenningen av denne ble gjenstand for betydelig presseomtale. Politiadvokaten bekreftet overfor ulike medier at dommen var godkjent og på denne måten ble dette også meddelt den tiltalte.
- (7) Politiadvokaten hadde den 26. oktober en samtale med statsadvokaten, som ble orientert om dommen og det forhold at dommen var godkjent av politiadvokaten. Den 27. oktober besluttet statsadvokaten å omgjøre beslutningen om å godta dommen, og han påanket denne samme dag til Gulating lagmannsrett. Beslutningen og anken ble samme dag forkynt for tiltalte.
- (8) For lagmannsretten påsto tiltalte anken avvist. Det ble gjort gjeldende at statsadvokaten ikke hadde anledning til å omgjøre godkjennelsen av dommen etter at denne var blitt rettskraftig. Gulating lagmannsrett fant ved beslutning den 18. mai 2006 under dissens at statsadvokatens anke kunne fremmes og avsa samme dag dom med slik domsslutning:

- ”1. I Sogn tingretts dom 13 oktober 2005 gjøres den endring at A, født 0.0.1972 dømmes for overtredelse av straffeloven § 228 første ledd til en straff av bot kr 8.000 – åttetusen – subsidiært 15 dager fengsel.
2. A, født 0.0.1972, frifinnes for krav om erstatning for økonomisk tap og for oppreisning.”

- (9) Domfelte har anket lagmannsrettes dom til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen. Det gjøres som for lagmannsretten gjeldende at statsadvokaten ikke hadde anledning til å påanke tingrettens rettskraftige dom.
- (10) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.* Det følger etter mitt syn av straffeprosessloven § 75 at statsadvokaten, innenfor ankefristen, har anledning til å omgjøre politiadvokatens beslutning om å godkjenne en dom. Straffeprosessloven § 75 er sålydende:

”En påbegynt forfølgning kan frafalles av overordnet påtalemyndighet.

Beslutning om å unnlate påtale eller om å frafalle en påbegynt forfølgning mot en siktet kan omgjøres av overordnet påtalemyndighet innen tre måneder. Fristen gjelder selv om beslutningen ikke er truffet av kompetent påtalemyndighet.”

- (11) I bestemmelsen tas det ikke direkte stilling til spørsmålet om å omgjøre en beslutning om å godkjenne en dom, men ordlyden er godt forenlig med å la en slik omgjøring omfattes. De øvrige rettskilder viser klart at det er slik loven skal forstås. I Innstilling om rettergangsmåten i straffesaker fra Straffeprosesslovkomiteen (Komiteen til revisjon av straffeprosessloven) avgitt i juni 1969, side 179, heter det:

”For øvrig bemerkes at adgangen til omgjøring også gjelder i forbindelse med beslutning om rettsmidler. Har kompetent påtalemyndighet godtatt en dom, kan overordnet påtalemyndighet omgjøre beslutningen, men her er det i så fall fristen for bruk av rettsmidlet som ikke må oversittes.”

- (12) Denne lovforståelsen samsvarer med rettstilstanden etter den tidligere straffeprosesslov. I Høyesteretts dom inntatt i Rt. 1978 side 1092, som gjaldt et noe annet spørsmål, la samtlige dommere til grunn at statsadvokaten innenfor ankefristen hadde omgjøringsrett også når politiets godkjennelse av dommen var meddelt tiltalte. Den samme løsning er lagt til grunn i de teoretiske arbeider som diskuterer spørsmålet.

- (13) Straffeprosessloven § 51, som angir at *ny* sak ikke kan reises når en sak er rettskraftig avgjort, må leses med den reservasjon som følger av lovens § 75. Protokoll nr. 7 til Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 4 må leses på tilsvarende måte.
- (14) Artikkel 6 i konvensjonen gir tiltalte krav på en rettferdig rettergang. Etter praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstol må partene være utstyrt med de samme beføyelser i prosessen ("equality of arms"). Det følger av dette at det ikke skal gjøres større forskjell på partene i en straffesak enn det som følger av deres ulike roller. Det kan ikke sees å være i strid med dette likhetsprinsippet at påtalemyndigheten er hierarkisk organisert, og at beslutning av underordnet påtalemyndighet kan omgjøres av overordnet til ugunst for siktede innen bestemte frister.
- (15) Forsvareren har for Høyesterett gjort gjeldende at statsadvokaten må anses å ha tiltrådt godkjenningen av dommen i den samtale han den 26. oktober hadde med den politiadvokaten som hadde godkjent dommen. Det fremheves som vesentlig at statsadvokaten ikke straks sørget for at politiadvokaten ikke fortsatte å fremstå utad som påtalemyndighetens representant. Jeg kan ikke se at det er faktisk grunnlag for slike spekulasjoner. Det er ikke noe rimelig grunnlag for å slutte at statsadvokaten ga sin tilslutning til godkjennelsen. Statsadvokaten måtte da også rimeligvis få tilsendt dommen og ha tid til å sette seg inn i denne, før han kunne ta stilling til spørsmålet om en eventuell omgjøring.
- (16) Etter dette stemmer jeg for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (17) Dommer **Rieber-Mohn:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (18) Dommer **Skoghøy:** Likeså.
- (19) Kst. dommer **Sverdrup:** Likeså.
- (20) Dommer **Gussgard:** Likeså.
- (21) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.